

Dokumentin sisältö

Hyvinvointia asiakaslähtöisistä palveluista ja aktiivisesta yhteisöstä

Pöytyän strategia hyvinvoinnin edistämiseen

Hyvinvointikertomuksesta

OSA I 2017-2021 VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

....1 Keskeiset nostot valtuustokaudelta 2017-2021

.....1.1 Elinvoima

.....1.2 Lapset ja lapsiperheet

.....1.3 Työikäiset

.....1.4 Ikäihmiset

....2 Indikaattori- ja kokemustiedon analysointi

.....2.1 Elinvoima

.....2.2 Lapset ja lapsiperheet

.....2.3 Nuoret

.....2.4 Työikäiset

.....2.5 Ikäihmiset

.....2.6 Muut eri hallintokuntien hyvinvointia edistävät palvelut

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY, LAATIJAT JA LIITTEET

....3 Kertomuksen vastuutaho ja laatijat

....4 Liite: Kuntastrategia: Tulevaisuuden kotipesä 2025

....5 Liite: Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Hyvinvointia asiakaslähtöisistä palveluista ja aktiivisesta yhteisöstä

Pöytyän strategia hyvinvoinnin edistämiseen

Pöytyä on kuntastrategiassaan määritellyt vision olla **kehittyvä, yhteisöllinen ja turvallinen** asuinpaikka viihtyisässä maaseutuymäristössä. Pöytyän visiona on olla yrittäjystävällinen kunta, joka tekee rohkeita valintoja paremman tulevaisuuden puolesta.

Pöytyä kehittää hyvinvointia asiakaslähtöisistä palveluista ja aktiivisesta yhteisöstä. Hyvinvointi rakentuu kolmen osatekijän: terveyden, materiaalsen hyvinvoinnin ja koetun hyvinvoinnin (elämänlaatu) ulottuvuuksista. Kuntalaisten aktiivisuus yksilönä ja yhteisön jäsenenä tukee hyvinvointia, jota vahvistetaan kunnan tarjoamalla ennaltaehkäisevillä palveluilla. Kunta edistää osallisuutta ja kehittää moderneja viestintäkanavia. Kehitämme palvelurakenteita ja -tapoja yhdessä asukkaiden kanssa (mm. digi- ja sähköiset palvelut, liikkuvat palvelut, palvelupaikat ja -ajat, oikea-aikaiset palvelut).

Hyvinvointikertomus on strategiassa linjattu osaksi hyvinvointijohtamisen mallia.

Hyvinvointikertomuksesta

Terveydenhuoltolain 3. pykälässä terveyden edistäminen on määritelty tarkoittamaan yksilöön, väestöön, yhteisöihin ja elinympäristöön kohdistuvaa toimintaa, jonka tavoitteena on terveyden, työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen sekä terveyden taustatekijöihin vaikuttaminen, sairauksien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien ehkäiseminen ja mielenterveyden vahvistaminen sekä väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen sekä suunnitelmallinen voimavarojen kohdentaminen terveyttä edistävällä tavalla.

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden elinympäristöihin kohdistuvaa sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta tukevaa ja lisäävää sekä köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja ehkäisevää ja vähentävää toimintaa sekä suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista hyvinvointia edistävällä tavalla.

Lähitulevaisuudessa todennäköisesti sekä maakunnissa että kunnissa on mm. asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet sekä määriteltävä niiden saavuttamista tukevat toimenpiteet. Molempien on myös arvioitava ennakkoon päätöstensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Kunnat laativat hyvinvointikertomuksen valtuustokausittain ja maakunta laatii vastaavasti alueellisen hyvinvointikertomuksen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **painopisteet Varsinais-Suomessa** ovat:

1. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
2. Päihteiden käytön vähentäminen
3. Ylipainon ja liikkumattomuuden vähentäminen

Lisätietoa saa Alueellisesta hyvinvointikertomuksesta tai Varsinais-Suomen Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -työryhmältä tai Pöytyän hyte-koordinaattorilta.

Varsinais-Suomen painopisteet noudattelevat valtakunnallista näkemystä, mutta lisäksi kansallisella tasolla on painotettu mielenterveysongelmien kasvua ja yleisen luottamuksen vähentymistä koko väestön tasolla sekä huono-osaisimpien mahdollisuuksia terveyden ja hyvinvointinsa edistämiseen.

Tässä Pöytyän hyvinvointikertomuksessa 2017-2021-valtuustokaudelta on käytetty tilastotietoa aikajaksolta 2016-2020. Liitteenä olevista indikaattoreista on nähtävillä, miltä vuosilta missäkin indikaattorissa on ollut saatavilla tietoa. Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021-2025 tehdään syksyllä 2021 tämän hyvinvointikertomusanalyysin pohjalta, sekä hyödyntäen kunnan muita ohjelmia ja suunnitelmia.

OSA I 2017-2021 VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

1 Keskeiset nostot valtuustokaudelta 2017-2021

1.1 Elinvoima

- Eri ikäryhmien asuinpaikat vs joukkoliikenne (karttapohjainen esittely eri ikäisten asumispaikoista - kartat saatavissa Vassosta / [Linkki tiedostoihin](#) ja siihen liittyen joukkoliikenteen kehittäminen myös pääteiden ulkopuolelle eli poikittaisliikenteen vahvistaminen -> Hankkeistettava tulevaisuudessa.
- Syntyvyyden laskuun ja pois muuttaneiden määrään tulee kiinnittää huomiota esim. monipuoliset asuntomahdollisuudet (tontit ja vuokra-asunnot/omistusasunnot).
- Kokonaisuutena hyvien palveluiden säilyttäminen kunnan alueella ja niihin sopivat joukkoliikenneyhteydet.

1.2 Lapset ja lapsiperheet

- 90,7-prosentilla 8-9-luokkalaisista on jokin harrastus.
- Pöytyä lähti mukaan Harrastamisen Suomen malli -pilottihankkeeseen 2021, jonka tavoitteena löytää jokaiselle koululaiselle harrastus koulupäivän yhteyteen.
- 14,8 prosenttia 8-9-luokkalaista kokee hyvät vaikuttamismahdollisuudet koulussa. Oppilaskuntatoiminta on Pöytyällä aktiivista.
- Pöytyällä toimii nuorisovaltuusto.
- Lapsiperheiden pienituloisuusaste on edelleen korkea.
- Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä pysynyt suurena - joka kolmas perheistä asuu ahtaasti Pöytyällä.
- Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on lievästi noussut.

1.3 Työkäiset

- Pöytyällä 17-24 vuotiaista koulutuksen ulkopuolelle jääneitä on 13,3%**, kun koko maassa vastaava luku on 7,9%.

Pöytyällä kaikki (100%) saavat opiskelupaikan peruskoulun jälkeen. Jos joku nuori on jäänyt ilman, opo tai etsivä nuorisotyöntekijä auttaa paikan järjestämisessä. Olisi löydettävä keino löytää ne, jotka "tipahtavat" kesken opiskelujen, eivätkä ilmoittaudu työllistymispalveluihin. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on erittäin tärkeää. Yhteistyötä tehdään jatkuvasti, edelleen Pöytyällä kaikki nuoret saavat ja ottavat vastaan opiskelupaikan, mutta syksyn tullen kaikki eivät aloita opintojaan.

1.4 Ikäihmiset

- Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat** -> Pöytyän luku on 9,7%. Koko maan arvo on 7,3% ja Varsinais-Suomen 7,1%. Pöytyä on päässyt viime vuosina lähemmäs valtakunnan keskiarvoa, mutta vielä määrää tulisi alentaa. Myöskin vanhusten vuokra-asumismahdollisuuksia on pyrittävä lisäämään, koska monelle tämä olisi luonteva jatko omakotiasumisen ja palveluasumisen välillä.

2 Indikaattori- ja kokemustiedon analysointi

Valtuustokauden tarkempi analysointi tilastojen ja kokemustiedon valossa.

2.1 Elinvoima

Pöytyä on erinomaisella paikalla Turun läheisyydessä ja valtavyölien varrella, mikä tarjoaa hyvät mahdollisuudet elinvoiman lisäämiseen. Nyt on keksittävä keinot, joilla saamme houkutelua yrittäjiä Pöytyälle. Turvallinen ja viihtyisä maaseutu ympäristö on yksi vetovoimatekijä.

Työttömyys vähentyi 9,4 %:sta 7,1 %:iin 2019 asti, mutta koronakriisin seurauksena kasvoi 2020 takaisin 10,2%:iin.

Pöytyän **väestömäärä** (8271) on alkanut vähetä viime vuosina. Väestöennusteen mukaan väestömäärä vähenee tasaisesti vuoteen 2030 tultaessa noin viidellä sadalla asukkaalla. 0-6-vuotiaiden määrä väestöstä on laskenut. Jotta suunta saataisiin vaihdettua, asuntotontteja pitäisi saada myytyä ulkopaikkakuntalaisille. Näin myös elinvoimaa saataisiin lisättyä. Uusien yhtenäiskoulujen toivotaan houkuttelevan lapsiperheitä ja tuovan muuttovoittoa. Tämä parantaisi myös huoltosuhdetta. Töitä syntyvyyden lisäämiseksi on tehty: vauvaraha vuoden 2019 alusta lähtien, varhaiskasvatuspalvelut toimivat hyvin ja kaikille taataan hoitopaikka.

Ulkomaalaisten osuus väestöstä on kasvanut ja se tuo sekä mahdollisuuksia että haasteita. Kielitaitoista työvoimaa saadaan yrityksille esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella. Samalla tämä lisää tarvetta suomen kielen opetusryhmille. Huomionarvoista on, että samalla kun väestömäärä kasvaa, niin syntyvyys vähenee. Tilastojen perusteella Pöytyällä on rajua negatiivista kasvua 15-25v osalta, pientä positiivista kasvua 0-4v sekä 25-40-vuotiaiden osalta. Muuttovoitto tulee siis lapsiperheistä, mutta erittäin alhainen syntyvyys ei juuri kasvata väestöä.

Saavutettavuus on hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta nousemassa kaupungistumisen, väestön ikääntymisen ja rakennemuutoksen myötä tärkeäksi tekijäksi. Julkisen liikenteen vuorot eivät kohtaa, mikä hankaloittaa kuntalaisten liikkumista. Esimerkiksi kunnan sisäinen poikkiliikenne puuttuu kokonaan, mikä hankaloittaa muun muassa ikäihmisten terveyskeskuskäyntejä. Kartat väestön sijoittumisesta saatavissa Vassosta / [Linkki tiedostoihin](#)

Tontteja on myyty Pöytyällä viime vuosina seuraavasti:

2015: pientalojen tontteja 7 kpl (4 lisämaiksi) + 1 haja-asutusalueelta + 1 rivitalotontti

2016: pientalojen tontteja 7 kpl (4 lisämaiksi) + 1 haja-asutusalueelta + 1 rivitalotontti

2017: pientalojen tontteja 1 kpl

2018: pientalojen tontteja 3 kpl + 1 rivitalotontti

2019: Pientalojen tontteja 1 kpl

2020: Pientalojen tontteja 2 kpl

Tonttivarantoa on vähitellen kasvatettu asemakaavoittamalla ja kunnallistekniikkaa rakentamalla, joten mahdollisuuksia suurempiinkin myyntimääriin olisi olemassa. Tarjonta muodostaa kuitenkin vain osan tonttikauppaan vaikuttavista tekijöistä. Kunnan resursseihin nähden tavoiteltava myyntimäärä on ehkä välillä 4-8 kpl vuodessa.

Huoltosuhde noudattelee valtakunnallista trendiä. Iäkkäiden suhteellinen määrä kasvaa kohisten, mikä on otettava huomioon kaikessa suunnittelussa.

Toisaalta on otettava huomioon se, millaisia huollettavat ovat. Esimerkiksi 60- ja 70-vuotiaiden joukossa on varakkaita eläkeläisiä enemmän kuin koskaan

aikaisemmin. Mielikuva pienen eläkkeen turvin kituuttavasta eläkeläisestä ei kuvaa kaikkia eläkeläisiä.

Pienituloisuusaste yleisesti on pienentynyt, mutta tuloerot ovat kasvaneet.

Pöytyä on ylpeä kylistään ja aktiiviset kylätoimikunnat jatkavat toimintaansa koulujen lakkauttamisen jälkeenkin elinvoimaisena kyläläisiä yhdistävänä toimijoina. Kylien vahvuudet profiloidaan ja yhteistyötä lisätään kylien neuvottelukunnan kanssa.

2.2 Lapsen ja lapsiperheen

Kunnan strategian mukaisesti tavoitteena on tukea lapsia ja lapsiperheitä mahdollisuuksien polulla. Pöytyän työllistämispalvelut on oma yksikkö kunnan keskushallinnossa ja palvelut ovat monipuolistuneet. Kunnan strategisena tavoitteena on tukea lapsiperheitä ja vanhempia mm. laatimalla ”Pöytyä — koko kylä kasvattaa” -malli (varhaiskasvatus, koulutoimi, neuvola, perhetyö).

Perheiden hyvinvointi

Lasten syntyvyys on vaihdellut vuosittain, mutta on edelleen vertailukuntia korkeammalla tasolla. Varhaiskasvatusikäisiä lapsia oli vuosina 2012 – 2014 keskimäärin 112 lasta/ikäluokka ja vuosina 2015 – 2017 keskimäärin 88 lasta/ikäluokka. 2018-2019 luku oli 69,5. Varhaiskasvatuspalveluissa lasten lukumäärä kasvoi vuoteen 2015 saakka, minkä jälkeen lasten määrä on pysynyt varhaiskasvatuspalveluissa vakiona.

Pöytyällä yksinhuoltajien määrä on laskenut vuodesta 2016, mutta yhden hengen asutokunnat ovat lisääntyneet (onko selitys esim. nuorten muutto pois vanhempien asunnosta vrt. toimeentulotukiasiakkaat ja 24-28-vuotiaat ei tutkintoa suorittaneet henkilöt tai ikäihmisten yksinasuminen). Näin ollen ei välttämättä kannata markkinoida pelkästään omakotitontteja vaan myös vuokra-asuntoja. Oman paikkakunnan työpaikat vs pitkät työmatkat sekä paluumuutto opiskelujen jälkeen.

Jatkossa tärkeää olisi huomioida myös perheisiin kokonaisuutena kohdistetut tukitoimet eli vanhemmuuden tuen lisääminen. Poikkihallinnollinen yhteistyö perheiden tukemisessa varhaiskasvatus-, terveys-, sosiaali- ja sivistystoimen kesken on tärkeää.

Perheiden osallisuus

Pöytyällä on vuodesta 2016 toiminut aktiivinen lapsi- ja perheneuvosto, joka ajaa lapsiperheiden asiaa. Neuvoston toiminnan tarkoituksena on toimia keskustelun herättäjänä ja edistää laaja-alaisesti koko kunnan lasten, nuorten ja perheiden äänen kuulemistä ja huomioimista päätöksenteossa. Neuvoston jäsenet toimivat ns. lapsiasianhenkilöinä ja ovat sitoutuneet toimimaan vastuu- ja vaikuttamistehtävissä lapsivaikutusten arvioinnin puolestapuhujina -vieden eteenpäin toimintakulttuurimuutosta, jossa lasten ja nuorten etu otetaan huomioon heitä koskevassa päätöksenteossa.

Kuluneen toimintakauden aikana neuvoston aloitteesta koko perheen toimintapuitoihin on tehty perusparannukset, perheille on järjestetty vuosittain maksuttomat leiripäivät tukemaan perheiden hyvinvointia sekä lasten ja nuorten mielenterveyden ja tunnetaitojen tukemiseksi on järjestetty yhtenäiskoulussa työpajat kahdeksaluokkalaisille. Neuvosto on edistänyt lapsi- ja perhevaikutusten arviointimallin rakentamista ja käyttöönottoa Pöytyän kunnassa. Lapsi- ja perhevaikutusten arviointimallin käyttöönotto ja juurruttamistyötä jatketaan seuraavalla valtuustokaudella. Neuvosto on valtuustokauden aikana ottanut kantaa mm. kouluhankkeen vaikutuksista (2018), leikkipuistojen kehittämisestä (2017), perhekohtaisen tilanteen huomioimisesta Pöytyän kunnan koulukylyperiaatteissa (2020), Opetushenkilöstön lomautuksista Pöytyän kunnassa (2020).

Lastenneuvola

Lasten ja vanhempien tukeminen alkaa neuvolavaiheessa jatkuen varhaiskasvatuksen kautta kouluikäisiin. Eri nivelvaiheissa ammattilaiset tekevät yhteistyötä saattaen perheet uuteen elämäntilanteeseen.

Pöytyän lastenneuvolatoiminnan tuottaa ja järjestää Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä. Lastenneuvola toimii Pöytyällä Riihikosken, Yläneen ja Kyrön terveysasemilla, sekä Aurassa Auran terveysasemalla. 2020 keväästä Riihikosken neuvola on koronaviruspandemiasta johtuen Auran terveysasemalla.

Neuvolapalvelua tarjotaan kaikille lapsiperheille ja neuvolat tavoittavat lapsiperheet hyvin. Lastenneuvolatoiminnassa tavoitteina ovat: lasten fyysinen ja psyykinen terveys sekä perheiden hyvinvointi ja niiden paraneminen varsinkin erityistä tukea tarvitsevilla perheillä, jolloin perheiden väliset terveyserot kaventuvat, tavoitteena on myös seuraavan sukupolven terveyden ja vanhemmuuden voimavarojen paraneminen.

Lastenneuvolatoiminta toteutuu ”Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta” ohjeiden määräaikaistarkastusohjelman mukaan. Ensimmäistä lastaan odottaville perheille toteutuu perhevalmennuskokonaisuus, jonka osana ovat moniammatillisesti toteutuvat ryhmäneuvolat. Koronaviruspandemian aikana perhevalmennukset on pidetty etänä ja ryhmäneuvolat ovat tauolla. Moniammatillinen yhteistyö varhaiskasvatuksen ja sosiaalitoimen kanssa on tärkeä osa neuvolatoimintaa. Lastenneuvolassa toimii moniammatillinen lastentyyryhmä niitä lapsia varten, joilla on todettu tai epäillä olevan lisäselvittelyä vaatia kehityksen pulmakohia tai viiveitä.

Varhaiskasvatus

Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.9.2018. Uudessa laissa mm. henkilöstörakenteeseen tuli muutoksia, esim. varhaiskasvatuksessa tehtävän perhetyön merkitys korostui. Pöytyällä varhaiskasvatuspalveluissa on ollut käytössä varhaisen puuttumisen toimintamalli jo ennen uuden lain voimaantuloa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on erityisesti kiinnittänyt huomiota lasten osallistumisen mahdollistamiseen varhaiskasvatuspalveluissa. Tutkimusten mukaan lasten osallistuminen varhaiskasvatuspalveluihin edesauttaa lapsen edistymistä ja menestymistä koulupolulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön uudistukset ovat kohdentuneet etenkin 2 – 3 henkisten perheiden hoitomaksujen alentamiseen. Pyrkimys on lisätä lasten osallistumista subjektiiviseen varhaiskasvatuspalveluun, jolloin ennalta ehkäistään lasten syrjäytymistä ja tuetaan vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

OECD-maiden tilastoissa Suomessa varhaiskasvatusikäisten lasten osallistumien pedagogiseen toimintaan on huomattavasti vähäisempää kuin muissa vertailumaissa. Tämän vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö on mm. mahdollistanut kokeilun kohdennetusti halukaille kunnille, missä 5-vuotialle lapsille järjestetään maksuton 20h/vk varhaiskasvatus toimintakaudella 2018-2019. Pöytyän kunta ei ole osallistunut mukaan kokeiluun. Väestökisterissä on 2016 syntyneitä lapsia 14.3.21, 77 lasta. Varhaiskasvatuspalveluissa lapsia on 61 Pöytyän kunnan alueella. Ikäluokasta 2016 syntyneistä 80% osallistuu varhaiskasvatukseen.

Pöytyällä 5-vuotiaista lapsista osallistuu varhaiskasvatuspalveluihin keskimäärin 86% ikäluokasta. Varhaiskasvatuspalveluissa on käytössä kaikille ikäluokille kolmiportaisen tuen malli.

Perusopetus

Pöytyällä on kolme yhtenäiskoulua. Elisenvaaran yhtenäiskoulu, johon kuuluvat Elisenvaaran yksikkö, Karinainen-Heikinsuon yksikkö, Kaulanperän yksikkö ja Kyrön yksikkö. Toisena on Riihikosken yhtenäiskoulu, johon kuuluvat Auvaisten yksikkö, Mustanojan yksikkö ja Riihikosken yksikkö. Yläneen yhtenäiskoululla ei ole erillisiä yksiköitä. Kouluverkkoa on uudistettu ja tulevaisuudessa Pöytyällä on kolme yhtenäiskoulua ilman alayksiköitä. Elisenvaaran oppimiskeskuksessa toimii lukio.

Erityisen ja tehostetun tuen tarve on lisääntynyt alle 7-vuotiailla lapsilla. Varhaisen puuttumisen toimilla pyritään tukemaan lapsen kehitystä ja hyvinvointia sekä mahdollistamaan oppivelvollisuuden alkaminen lapsen lähikoulussa. Tukea tarvitsevien lasten määrä on kasvanut ja tukimuotojen vaativuus on lisääntynyt.

Pöytyällä maahan muuttaneiden perheiden lasten S2-kielen opetus aloitetaan välittömästi lapsen tullessa varhaiskasvatukseen piiriin. Sekä S2-kielen, että tukea tarvitsevien lasten kohdalla teemme tiivistä yhteistyötä neuvolatoiminnan kanssa ja moniammatillisissa työryhmissä.

4,3% perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaista ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä (Kouluterveyskysely 2019).

Lukiokoulutus

Elisenvaaran lukio on ainoa Pöytyällä toimiva toisen asteen oppilaitos. Lukiossa on opiskelijoita Pöytyän lisäksi useista ympäristökunnista, erityisesti Aurasta. Opiskelijoiden kuulemiseksi ja vaikutusmahdollisuuksien takaamiseksi opiskelijakunnan edustajilla on osallistumisoikeus opettajainkokouksiin ja opiskelijahuoltoryhmän kokouksiin.

Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn perusteella lukiolaisten kouluviihtyvyys oli samalla tasolla valtakunnallisen ja maakunnallisen keskiarvon kanssa (n. 75% pitää koulunkäynnistä). Päihteiden käyttö on Elisenvaaran lukiolaisten keskuudessa vähäisempää kuin lukiolaisten keskuudessa valtakunnallisesti, nuuskan käyttöä lukuun ottamatta. Toisaalta täysin raittiiden osuus valtakunnallisen keskiarvon alapuolella. Liikunnan harrastaminen on Pöytyällä opiskelevien keskuudessa hieman yleisempää kuin valtakunnallisesti keskimäärin (n. 30% harrastaa viikoittain). Kouluterveyskyselyn lisäksi lukiossa on järjestetty erillinen seksuaaliterveyskysely ja panostettu sukupuolisen häirinnän ehkäisyyn.

Vuonna 2021 voimaan astunut oppivelvollisuuslaki ja käyttöön astuva uusi opetussuunnitelma muuttavat lukion tehtäviä hyvinvoinnin lisäämisen näkökulmasta niin, että ohjausvelvoite jatko-opintoihin vahvistuu ja erityisopetusta lisätään.

Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä muut oppilashuollon palvelut, joita ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea ja sitä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Oppilashuoltoa koordinoidaan ja kehitetään oppilashuollon ohjausryhmässä moniammatillisessa yhteistyössä. Kunnan jokaisessa yhtenäiskoulussa ja niiden yksiköissä sekä lukiossa on omat oppilashuoltoryhmät, jotka kokoontuvat 2-10 kertaa lukuvuodessa. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat myös oppilaiden ja huoltajien edustajat (alaikäisillä), eikä niissä käsitellä yksittäisiä oppilasasioita. Oppilashuoltoryhmän pääasiallisena tehtävänä on huolehtia koulun yhteisöllisyyden kehittämisestä oppilashuollollisesta näkökulmasta.

Nuorten osallisuus

Pöytyän nuorisovaltuusto on 13-19 vuotiaiden pöytyäläisten nuorten vaikuttamiskanava, joka edustaa kaikkia Pöytyän nuoria. NuVa pyrkii parantamaan osallisuutta ja kehittämään nuorten kuulemis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä lisäämään kunnan viihtyisyyttä. Nuorisovaltuustossa on edustus Pöytyän kunnan yläkoulujen ja lukion lisäksi ammattioppilaitoksesta. Toimikausi on kaksi vuotta.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto on moniammatillinen ryhmä, jossa on laaja edustus nuorten kanssa työskentelevistä asiantuntijoista (nuorisotoimi, poliisi, seurakunta, puolustusvoimat, koulu, työllisyyspalvelut, TE-toimisto, koulun oppilashuoltoryhmä, sosiaalitoimi, terveydenhuolto).

ILONAIHEET

Kouluterveyskyselyn muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen: (lukion osalta ei tuloksia v.2017)

- 95-prosentilla 8.-9.-luokkalaisista on jokin harrastus - Pöytyällä perustuvasta voi saada tukea lasten harrastuksiin.
- 8-9-luokkalaisilla keskusteluvaikkeudet vanhempien kanssa ovat vähentyneet, alakoululaisilla lisääntyneet.
- 4-5-luokkalaisista 7,6% kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, mutta tämä luku on parempi kuin koko Suomen tai seutukunnan.
- 8-9-luokkalaisten tapaturmien määrä koulussa tai -matkalla on vähentynyt.
- 14,8 % 8-9-luokkalaisista kokee hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa. Oppilaskuntatoiminta on Pöytyällä aktiivista.
- 56 % neljäs- ja viidesluokkalaisista on osallistunut koulun asioiden suunnitteluun.
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus 8-9-luokkalaisilla on vähentynyt etenkin tyttöjen kohdalla.
- Koulukiusaaminen on vähentynyt 8.-9.-luokkalaisilla puolella aiempaan kouluterveyskyselyyn nähden ja myös 4-5-luokkalaisilla vähentynyt selvästi.
- Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien 0-17-vuotiaiden määrä on kasvanut ja olemme korkeammalla kuin Varsinais-Suomi keskimäärin. Huostaanotot lievästi lisääntyneet, mutta alle valtakunnallisen tason.
- 0-12-vuotiaiden erikoissairaanhoidon avokäynnit ovat vähentyneet.

HUOLENAIHEET

- Aiempaa suurempi määrä 8-9 sekä 4-5-luokkalaisista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. 4-5-luokkalaisista 7,6% kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, määrä on lisääntynyt.
- Ylipainoisuuden lisääntyminen on jatkunut, etenkin poikien kohdalla, joista 33,7% on ylipainoisia. Samalla ulkonäköön liittyvät paineet ja vääristymät tulevat osaksi nuorten elämää.
- 8-9-luokkalaisten keskuudessa hengästyttävän liikunnan määrä on vähentynyt, korkeintaan kerran viikossa harrastavia on 37,1%. 4-5-luokkalaisista vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä vähentynyt huomattavasti 45,5%:sta 30,1%:n.
- 8-9-luokkalaisten keskuudessa läheisten ystävien määrä on vähentynyt.
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus 8-9-luokkalaisilla on lisääntynyt ollen keskimäärin Varsinais-Suomen tasoa.
- Lapsiperheiden pienituloisuusaste on parantunut, mutta edelleen keskiarvoa korkeampi.
- Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä kasvanut rajusti, joka kolmas perheistä asuu ahtaasti Pöytyällä.
- Noin puolet 4 - 5-luokkalaisista kokee että, heillä ei ole mahdollisuutta keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista.
- yli 90 % 8-9-luokkalaisista syö niukasti hedelmiä, marjoja tai kasviksia.
- 11,4 % 4-5-luokkalaisista ei syö hedelmiä, marjoja ja kasviksia joko päivä.
- 4-5-luokkalaisista joka neljännellä tapahtuu tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana. Keskimäärin Varsinais-Suomessa. joka toisella koululaisella tapahtuu tapaturma lukuvuoden aikana.
- Syrjivää kiusaamista kokee 26,9 % koulussa tai vapaa-aikana 8-9-luokkalaisista.
- Syrjivää kiusaamista kokee 23,6 % koulussa tai vapaa-aikana 4-5-luokkalaisista.
- Seksuaaliseen häirintään liittyvät kysymykset ovat muuttuneet vuodesta 2017

- Seksuaaliväkivaltaa on kokenut viimeisen vuoden aikana 8-9.lk 8% ja työistä jopa 13,3%. Koulussa koettu seksuaalinen häirintä on vähentynyt huomattavasti, ollen tytöillä 3,9%.
- 13-17-vuotiailla on lisääntynyt erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrian avohoitoon käyntikerrat.
- Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on lievästi noussut.
- 0 - 17-vuotiaista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista on sijoitettu noin puolet laitoksiin.
- Kasvatus- ja perheneuvolatoiminnan asiakkuudet ovat lisääntyneet.
- Pöytyäläisten lasten sijoitus kodin ulkopuolelle on lisääntynyt.
- Nuuskaaminen kasvanut yläasteikäisillä.

Ylipainoisten kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten määrä on lisääntynyt. Miksi liikkuminen loppuu tähän ikään tullessa? Mopokortti-ikä?

Liikuntamahdollisuuksia ja niiden houkuttelevuutta olisi lisättävä yhteistyössä sivistyspalvelujen kehittämisen kanssa. Toisaalta on mietittävä, mikä ylipainon aiheuttaa - liika ruoka vai liian vähäinen liikkuvuus.

Kouluikäisten lasten kouluterveydenhuollon tuottaa ja järjestää Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä. Kouluterveydenhuollossa jatketaan neuvolassa alkanutta lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin, sekä koko perheen hyvinvoinnin seuranta- ja tukemista. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ennaltaehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivän aikana koululta. Tavoitteena on tarjota kaikille koululaisille riittävät, laadukkaat ja tasa-arvoiset kouluterveydenhuollon palvelut. Koululaisten määräaikaistarkastukset toteutuvat "Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta" määräaikaistarkastusohjelman mukaan. Elisenvaaran lukiossa Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä järjestää myös lukio-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon.

Lastensuojelu

Pöytyällä lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien 0-17-vuotiaiden määrä on pienentynyt vuosien 2013 ja 2016 välillä, ja kyseinen määrä on samalla tasolla kuin Varsinais-Suomi keskimäärin. Toisaalta pöytyäläisten lasten sijoitus kodin ulkopuolelle on lisääntynyt, ja 0-17-vuotiaista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista on sijoitettu noin puolet laitoksiin.

Perhepalvelut

Pöytyän perhepalveluissa on ollut tavoitteena panostaa ennalta ehkäisevään lastensuojelutyöhön. Vuosina 2019-2020 on ollut henkilöstövajausta sosiaalityössä. Syksyllä 2020 palkattiin toinen perheohjaaja lapsiperhepalveluihin. Joulukuussa 2020 lastensuojeluun palkattiin toinen sosiaalityöntekijä pitkän rekrytointiprosessin jälkeen. Kehittämistyö on lasten- ja perheiden palveluiden suhteen on aloitettu syksyllä 2020. Lasten- ja perheiden palveluiden yhteistyöverkosto eri toimijoiden kanssa kokoontuu säännöllisesti perusturvajohtajan koolle kutsumana.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi järjestää koululaisille koulun hankkeena VäLäksy-toimintaa koulupäivän jälkeen ja tällöin oppilaat saavat välipalan ja läksyjä tehdään yhdessä. Vapaa-aikatoimi järjestää yksin ja yhteistyössä koulujen lomien aikana erilaista toimintaa lapsille ja nuorille: leirit, uimakoulut, elokuvaesityksiä, laskettelu- ja virkistysretket ja koko perheelle sopivia tapahtumia (Kalikan ja Kisariihen toimintapäivät). Lisäksi pöytyäläisillä lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus opiskella musiikkia kuntapaikoilla Huitisten musiikkiopistossa, Turun seudun musiikkiopistossa, Loimaan seudun musiikkiopistossa ja Turun konservatoriossa.

Pöytyän kansanterveystyönkuntayhtymässä on käytössä toimintaohjeistus lähisuhdeväkivaltaa kokeneen lapsen ja perheen auttamiseksi ja hoitamiseksi.

2.3 Nuoret

Pöytyällä nuorista 17-24-vuotiaista (544kpl v.2020) 13,3% prosenttia (72kpl) on jäänyt vuosittain koulutuksen ulkopuolelle. Osuus on korkea vertailukuntiin ja -alueisiin nähden, koko maassa lukema on noin 8%. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perustasteen jälkeistä koulutusta. 25-28-vuotiaista pöytyäläisistä jopa 32% oli vuonna 2016 ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa, mikä on Varsinais-Suomen alueella neljänneksi eniten.

Oppivelvollisuus laajeni vuonna 2021 kahdeksaentoista ikävuoteen. Koulupudokkaiden määrä on Pöytyällä ollut suuri jo entuudestaan. Koulupudokkaiden osalta kunnassa tulee olla malli yhteisestä toiminnasta.

Positiivista on, että nuorisotyöttömyys on vähentynyt viime vuosina niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Koronapandemian aiheuttama työttömyyden kasvu tulee vaatimaan jatkossa toimenpiteitä.

Auralla ja Pöytyällä on yhteinen etsivä nuorisotyöntekijä. Etsivä työ tarjoaa ohjausta ja tukea niille 15-28-vuotiaille nuorille, jotka ovat jäämässä opiskelun ja työelämän ulkopuolelle tai muuten halusivat apua asioidensa hoitamiseen.

Auran ja Pöytyän kunta on saanut vuodesta 2014 valtionavustusta etsivän nuorisotyön toteuttamiseen. Avustuksella kuntiin on palkattu yhteinen etsivä nuorisotyöntekijä (Aura 40 % ja Pöytyä 60 %). Syksyllä 2018 Pöytyä perusti etsivän nuorisotyöntekijän toimen ja toimintaa jatketaan yhdessä Auran kunnan kanssa. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa 15-28-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Vuonna 2021 Pöytyä palkkasi avustuksen turvin toisen etsivän nuorisotyöntekijän Pöytyälle.

Työpajatoiminta on alkanut vuonna 1995 seutukunnallisena nuorten työpajahankkeena, joka on nyt osa keskushallinnon työllistämispalveluita.

Kuntayhteistyönä on toteutettu myös kutsuntaikäisille nuorille miehille kunnonkohotus-projekti ennen palvelukseen astumista. Inttiprokkiksessa nuoret miehet kokoontuvat harrastamaan liikuntaa yhdessä ja tutustumaan eri liikuntamuotoihin. Projektilla pyritään sytyttämään liikuntakipinää ja painonhallintaa nuorille miehille. Kutsuntojen yhteydessä lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä on haastatellut kaikki ikäluokkaan kuuluvat nuoret miehet. Lyhyellä juttutuokiolla on tarkistettu tilanne - mihin kutsuttava on määrätty, onko opiskelu- tai työpaikka tiedossa sekä ovatko asiat muuten kunnossa.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi vastaa kunnassa tehtävästä nuorisotyöstä. Nuorisotoimen tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuorten itsenäistymistä. Pöytyällä keskeisiä toimintamuotoja ovat nuorisotalotoiminta, nuorten työllisyyden edistäminen, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisoryhmien tukeminen sekä yhteistyö eri tahojen kuten lapsi- ja perheneuvoston kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä eri viranomaisten kanssa nuorisotyö tekee nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa.

Pöytyän kuntakeskuksissa on lähipalveluna nuorisotilat: Kyrön Nuokkari Kyrössä, Kasi Riihikoskella ja Kalliola Yläneellä. Nuorisotoimi järjestää kerhotoimintaa alakoululaisille ja avointen ovien toimintaa 13-17-vuotiaille. Kunnassa on kaksi nuorisohjaajaa. Nuorisopalvelut tarjoavat koulujen loma-aikoina leiri- ja retkitoimintaa lapsille ja nuorille sekä vapaa-ajalla erilaisia tapahtumia. Nuorisovaltuusto kehittää Pöytyää vetovoimaisena nuorisopalvelujen kuntana.

Kunta työllistää vuosittain arvonnalla 16-19-vuotiaita nuoria, noin 40. Työsuhde on yhden kuukauden mittainen. Vuonna 2018 pöytyäläiset yritykset, yhdistykset ja yksityiset työnantajat palkkasivat vähintään yhden kuukauden ajalle 38 nuorta. Työllistetyt olivat 15-20-vuotiaita nuoria.

Liikuntatoimi järjestää lasten ja nuorten sähkökerhoja. Liikuntaseurat ja yhdistykset tarjoavat monipuolisia liikkumisen mahdollisuuksia. Pääpaino on lasten ja nuorten liikunnassa, mutta monilla on nykyään ohjelmassaan vaihtoehtoja myös aikuisille.

2.4 Työikäiset

Mielenterveysperusteiset sairauspäiväraha korvaukset ovat kasvussa. Jo joka neljäs työikäinen saa korvausta. Positiivista työikäisten indikaattoreissa on se, että Pöytyällä toimeentulotukea on tarvinnut pitkäaikaisesti vain 0,8%, kun koko maassa lukema on noin 2,7%.

Työpajatoiminta Pöytyällä on osa keskushallinnon työllistämispalvelua. Työtoiminnan piiriin kuuluvat työhallinnon, perusturvapalveluiden, vakuutusyhtiöiden tai kriminaalilyhdistyksen kautta tulevat asiakkaat. Työpaja SAUMA on erikoistunut kädentaitoihin, kuten sisustukseen ja korjausompeluun, huovutukseen ja kankaanpainantaan. Työpajalta voi myös tilata siivousapua, kuten ikkunanpesua. Työpaja TUUMA:sta voi tilata erilaisia rakennusalan töitä, esimerkiksi maalauksia, tapetointia ja panelointia. Tuumasta voi myös tilata apuvoimia arjen askareisiin, kuten polttopuiden tekoon, lumenluontiin tai numkoneleikkuuseen.

Kuntayhteistyönä on toteutettu myös kutsuntaikäisille nuorille miehille kunnonkohotus -projekti ennen palvelukseen astumista. Inttiprokkiksessa nuoret miehet kokoontuvat harrastamaan liikuntaa yhdessä ja tutustumaan eri liikuntamuotoihin. Projektilla pyritään syöttämään liikuntakipinää ja painonhallintaa nuorille miehille. Kutsuntojen yhteydessä lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä on haastatellut kaikki ikäluokkaan kuuluvat nuoret miehet. Lyhyellä juttutuokiolla on tarkistettu tilanne - mihin kutsuttava on määrätty, onko opiskelu- tai työpaikka tiedossa sekä ovatko asiat muuten kunnossa. Tätä on toteutettu vuosittain, vuonna 2020 toiminta toteutettiin discord-alustalla etämuotoisesti, kutsunnoissa oltiin paikalla fyysisesti. Toiminta ei jostain syystä tavoita nuoria miehiä ja osallistumisprosentti oli huono.

Pöytyä ja Aura ovat jäsenkuntina Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymässä, joka toteuttaa ennaltaehkäisevät terveystapaamiset tarveharkintaisesti aikuisikäisille. Nämä on asiakkaiden sähköisesti varattavissa olevia aikoja. Lisäksi on tehty elintapaohjausta, ravitsemukseen ja liikuntaan liittyen Äitiysneuvoloiden kanssa tehdään kuntayhtymässä yhteistyötä, tarvittaessa voidaan ohjata tulevat vanhemmat laaja-alaiseen terveystarkastukseen terveyden edistämiseen. Neuvola tarjoaa ennalta ehkäisevänä tukena parisuhdetapaamisen pikkulapsiperheille. Psykiatristen sairaanhoitajien vastaanotolle voi hakeutua ilman lähetettä erilaisissa elämäntilanteen kriiseissä.

Pöytyällä on enemmän lääkärikäyntejä kuin esimerkiksi Loimaalla. Johtuuko tämä ikärakenteesta vai saavutettavuudesta? Toisaalta Pöytyällä ei ole yksityisiä palveluntarjoajia. Siksi vertailu Loimaaseen ei ole hedelmällistä. Toisaalta näyttää siltä, että Pöytyällä pääsee hyvin lääkäriin.

Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymässä on käytössä toimintaohjeistus lähisuhdeväkivaltaa kokeneen aikuisen auttamiseksi ja hoitamiseksi.

Kunnassa on tarjolla aikuissosiaalityön palveluja, sosiaalityöntekijän, sosiaaliohjaajan, mielenterveys- ja päihdetyöntekijän palveluja. Sosiaalityö auttaa elämänhallintaan liittyvissä asioissa ja taloudellisissa vaikeuksissa.

Seurakunnan diakoniatyössä kohdataan hädän ääripäätä ja sitä on näkyvässä / kuultavissa vastaanotoilla /puhelimessa. Heitä, joita ei muulla tavoin auteta tai apu ei ole ollut riittävää, on yhä enemmän. Paitsi keskusteluapua, haetaan myös tukea toimeentuloon. Mielenterveyden edistämisen vertaistukiryhmä ollaan lopettamassa terveyskeskuksen vähäisen työntekijäresurssin vuoksi, koska osallistujilla ei ole ollut hoidollista tarvetta. Näille ihmisille viikoittainen tapaaminen on ollut tärkeä voimaannuttava ja mielenterveyttä vahvistava tapaaminen. Miten käy, kun heidät jätetään itsekseen?

Seurakunnan Aamukahvit Riihikoskella ja Kohtauskulma Kyrössä ovat olleet matalankynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka ovat rytmittäneet viikkoa tarjoten hyvinvointia kävijöille. Kunnan mielenterveys- ja päihdetyöntekijä on tärkeä henkilö, jonka puuttuminen on aiheuttanut ahdistusta asiakaskunnassa. Sijaisena osan mielenterveys- ja päihdehoitajan asiakastehtävistä on vuonna 2020 hoitanut aikuissosiaalityön sosiaaliohjaaja.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien pienryhmätoiminnan laajentaminen: Tällä hetkellä yksi pienryhmä mielenterveyskuntoutujille, toinen alkaa heti koronatilanteen salliessa. Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä päihdekuntoutujille työllistämispalveluiden ja perusturvan yhteistyönä toimii. Maakunnallisena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärkenä levitetään Arkeen voimaan -ryhmätoimintamallia koko maakuntaan. Tällä mallilla on tutkitusti vaikutusta mm. tämän ryhmän hyvinvointiin.

Liikuntatoimi järjestää viikoittain viisi ohjattua kuntoliikuntaryhmää työikäisille. Lisäksi Kyrön ja Yläneen kuntosaleilla on kaikille avoimia yleisiä vuoroja ja kaikissa kolmessa kuntakeskuksessa pyörivät avoimet kuntolentopallovuorot.

Pöytyällä Poliisiin tietoon tulleet päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyt väkivaltarikokset ja epäillyt ovat vähäisiä, mutta Poliisin mukaan tämä kertoo enemmän siitä, miten näistä asioista ilmoitetaan sekä miten niitä pystytään pienillä paikkakunnilla valvomaan.

Toivetta olisi työikäisten osalta näistä lisäindikaattoreista: 1) Liikuntaa harrastavien osuus - ei löydy Pöytyän osalta 2) Kulttuuritoimintaan osallistuvat - ei tuloksia Pöytyän osalta, muu kuin kansanopiston käynnin 3) Erittäin hyvän henkisen työkyvyn omaavat ei tuloksia Pöytyän osalta 4) sekä lisää positiivisia indikaattoreita tai kuvaus käytössä olevista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä hyvistä käytännöistä.

2.5 Ikäihmiset

Ikääntyneiden palveluiden rakennemuutos on edennyt suunnitelman mukaan. Laitoshoidtoa ei enää ole. Uutena palvelumuotona on otettu käyttöön palveluasuminen 1.10.2020 alkaen. Tämä on vähentänyt ja tulee vähentämään tehostetun palveluasumisen paikkojen määrää.

Kotihoidtoa on kehitetty asiakaslähtöisesti ja kotihoidon peittävyys on kasvanut. Kotikuntoutusta ja arvioivaa kuntoutusjaksoa on kehitetty ja jalkautettu käyttöön.

Omaishoidon tuen asiakkaiden osuuden nousu johtunee tietoisuuden lisääntymisestä. Toki Pöytyän määrissä yksittäinen omaishoitaja näyttelee prosentuaalisesti isoa roolia.

Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti verraten pöytyäläiset yli 75-vuotiaat asuvat verrokkiryhmää pienemmässä määrin kotona. Tilannetta saattavat selittää maaseutumaiset asumismuodot. Perinteisen omakotiasumisen muuntaminen esteettömäksi sekä mukavuuksien rakentaminen niihin ovat hankalia, verrattuna esimerkiksi rivitaloasumiseen. Myös maantieteelliset olosuhteet voivat olla hyvin haastavat. Tämä saattaa aikaistaa palveluasumisen piiriin siirtymistä.

Vanhus- ja vammaisneuvoston aloitteesta kunnan yli 70-vuotiaille tehtiin kysely, jossa selvitettiin ikäryhmän näkemystä kunnan ikäihmisten palveluista ja niiden saatavuudesta.

Kaikille 68-vuotiaille kuntalaisille tarjotaan terveyskeskuksesta mahdollisuus osallistua laaja-alaiseen terveystarkastukseen, jossa kartoitetaan elämää laajasti. Tarkastukset tavoittavat noin 60 prosenttia ikäluokasta. Lisäksi kuntayhtymässä toimii muistihoitaja, psykiatriset sairaanhoitajat, unihoitaja, puheterapeutti ja seksuaalivouvoja, joiden vastaanotolle on mahdollista helposti päästä. Lisäksi fysioterapeutit tekevät suoravastaanotto toimintaa. Kuntayhtymä on helpottanut

ajanvarausta otettuaan laajemmin käyttöön sähköisen ajanvarausmahdollisuuden sekä chatneuvonnan. Tämä osaltaan helpottaa myös puhelinneuvontaan pääsyä.

Kotihoidon palveluihin kuuluvat kotipalvelu, kotisairaanhoido sekä ennalta ehkäisevä vanhusten päivätoiminta ja tukipalvelut. Kotihoito tekee myös hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä 80 ja 85 vuotta täyttävälle. Avopalveluohjaaja puolestaan tekee käynnit 90 vuotta täyttävälle. Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä järjestää omaishoitajille terveystarkastuksia.

Covid-19 on vuoden 2020 maaliskuussa vaikuttanut vanhuspalveluihin monella tapaa. Kuntouttava päivätoiminta on ollut tauolla. Yli 70-vuotiaille on tehty soittokierroksia ja heille on toimitettu kotiin tiedotuslehtisiä. Yksinäisyys on osalla ikäihmisistä lisääntynyt pandemian aikana.

Asumispalveluiden ja kotihoidon asiakkaille on joulukuussa 2020 tehty asiakastytytyväisyyskysely. Kyselyssä selvitettiin asiakkaiden tyytyväisyyttä muun muassa hoiva- ja tukipalveluihin, ravitsemukseen, viihtyvyyteen, toimintaan ja henkilöstöön liittyvissä asioissa. Asumispalveluyksiköiden vastausprosentti oli 70% ja Kotihoidossa 50%. Asiakkaat olivat pääosin tyytyväisiä palveluihin ja selkeät kehittämiskohteet nousivat kyselyssä esille. Kehittämiskohteet asumispalveluissa ovat asiakkaiden osallisuuden lisääminen oman hoitonsa ja talon toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Kotihoidossa asiakkaan osallisuuden lisääminen arkisten toimintojen ja kuntouttavien harjoitteiden suorittamiseen hoitajien tukemana. Jatkossa asiakastytytyväisyyskyselyt toteutetaan vuosittain.

Pöytyällä on kolme ympärivuorokautista vanhusten palveluasumisen yksikköä; Riihikoti Riihikoskella, Kotikarpalo Kyrössä ja Kartanokoti Yläneellä ja yksi kehitysvammaisille tarkoitettu palveluasumisen yksikkö Taitokoti Riihikoskella.

Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymällä on Riihikoskella vuodeosasto, jossa on 28 potilaspaikkaa. Osasto on luonteeltaan aktiivisen kuntouttamisen osasto, jossa hoidetaan mm. aivoinfarktista, ortopedisista operaatioista ja infektioista toipuvia potilaita. Lisäksi osastolla tehdään myös geriatria kokonaisarvioita ja syöpäpotilaiden saattohoitoa.

Täyttä kansaneläkettä saavien osuus jatkaa laskuaan. Suurten ikäluokkien ikääntyessä työeläkettä saavien määrä kasvaa kodin ulkopuolella työuran aikana tehdyn työn määrän suhteellisen osuuden kasvamisen myötä.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokasot ovat vähentyneet. Syitä on vaikea arvioida. Synnä on kenties lisääntynyt tietoisuus liikunnan ja tasapainoharjoittelun sekä esteettömän asumisen merkityksestä kaatumisten ehkäisyssä. Kaatumisen vähenemisen myötä myös hoidettujen lonkkamurtumien määrän trendi on laskussa.

Liikunnan merkitys ikäihmisten hyvinvoinnille on huomattava. Ikäihmiset ovat liikuntatoimen painopistealue. Voima- ja tasapainoharjoittelulla pyritään edesauttamaan ikääntyneiden arjessa selviämistä. Kaikissa kuntakeskuksissa on maksuttomat kuntosalivuorot ikäihmisille. Lisäksi tarjolla on tuolijumppaa ja pallopelejä sekä senioritanssia. Covid-19 -tilanteen rajoitettua sisätiloissa järjestettyä liikuntaa, ikäihmisten ohjattu liikunta siirtyi ulkotiloihin. Joko ohjaajan tai koko ryhmän osalta. Myös omatoimiliikunnan mahdollisuuksista tiedottaminen lisääntyi.

Liikuntatoimen lisäksi, terveyskeskus, kolmas sektori ja kansalaisopisto tarjoavat ikäihmisille liikuntamahdollisuuksia. Vuosittain kansalaisopiston kokolukuvuotisiin liikuntaryhmiin osallistuu noin 270 yli 65-vuotiaasta ja 90 yli 75-vuotiaasta pöytyäläistä. Kurssitarjontaan kuuluu mm. senioreille räätälöityä kuntajumppaa, Zumbaa, voima- ja tasapainoryhmiä sekä terveystuokuntaa. Lisäksi opisto tarjoaa seniori-ikäisille hyvinvointikursseja ja terveysaiheisia ikääntyvien yliopiston verkkoluentoja. Vuodesta 2021 vartuneemmalle väelle on järjestetty liikuntaa myös verkkokursseina.

2.6 Muut eri hallintokuntien hyvinvointia edistävät palvelut

Auranlaakson kansalaisopisto on perustettu vuonna 1969 ja sillä on yhteinen johtaja ja tuntiopettajia Loimaan työväenopiston kanssa. Auran, Marttilan, Oripään ja Pöytyän kuntien yhteisen opiston ylläpitäjä on Pöytyän kunta. Vapaan sivistystyön tarjoajana opisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Kansalaisopisto tarjoaa myös mm. soveltavan liikunnan kursseja ikäihmisille ja vammaisille.

Kirjastotoimi tarjoaa kirjasto- ja tietopalveluja kuntalaisille. Kunnassa on kolme kirjastoa: Kyrössä, Riihikoskella ja Yläneellä. Kirjastotoimi on mukana seutukunnallisessa kirjastotoimen yhteistyössä osana Loisto-kirjastoja. Tämä mahdollistaa sen, että sama kirjastokortti käy yhteistyökirjastoissa (Aura, Marttila, Koski, Tarvasjoki, Oripää ja Loimaa), aineisto on alueen asukkaiden käytössä kuljetuspalvelun kautta. Yhteistyö on laajentunut jo Vaski-kirjastoihin, joka on avannut omia työryhmiään myös Vaski-kirjastoihin kuulumattomille. Toimipaikkojen kirjastot palvelevat sekä yleisesti Pöytyän koko asukas pohjaa että täyttävät mahdollisuuksien mukaan oman alueensa asiakkaiden erityistoiveita aineiston hankinnan suhteen. Kirjastopalvelut ovat osa kunnan hyvinvointi-, oppimis- ja kulttuuripalveluja. Kirjastokäyntejä asukasta kohti oli 8,8, kokonaislainaus asukasta kohti oli 15,9 ja kirjaston tapahtumiin osallistui 439 henkilöä tuhatta asukasta kohti. Kaikki luvut ovat olleet kasvusuunnassa maan keskiarvossa, paitsi tapahtumiin osallistui yli tuplasti enemmän kuin maassa keskimäärin.

Kaikki kunnan kirjastot ovat myös omatoimikirjastoja ja kirjaston käyttö on mahdollista tunnuksellisella kirjastokortilla myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella.

Pöytyän kunnassa on kuntalaisille neljä vaikuttamisryhmää: kylien neuvottelukunta, lapsi- ja perheneuvosto, sekä lakisääteiset nuorisoneuvosto ja vanhus- ja vammaisneuvosto.

Pöytyällä on vuoden 2017 alusta alkaen toiminut yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto. Vanhus- ja vammaisneuvosto toimii kunnanhallituksen alaisena lakisääteisenä toimielimenä. Neuvosto on toiminut vanhus, vammais- ja eläkeläisyhdistyksien yhteistyöelimenä, joka edisti asianosaisten asioita paikallisesti sekä valvoi heidän etujen toteutumista. Lähinnä osallistumalla ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien valmisteluun sekä palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin, vaikuttamalla ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen lähinnä ikä- ja vamman tuomat rajoitukset huomioiden kaavoituksessa ja julkisessa rakentamisessa sekä palvelujen tuottamisen parantamisena.

Vanhus- ja vammaisneuvosto teki useita aloitteita, kannanottoja ja esityksiä, joista mainittakoon, kannanotto TYKS:n alueen parkkialueen lisääminen. Aloitteet; liukuasteiden hankinta yli 75-vuotta täyttäneille, henkilökohtaisen avustajan sijaisuuden selvitys, palvelukeskusten keittiöiden säilyttäminen, kunnanvaltuuston kokousten videointi sekä turvapuhelilaitteiden saatavuuden parantaminen.

Kunnan yleinen kulttuuritoimi tukee paikallisia kulttuurijärjestöjä, järjestää erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia yhteistyössä eri tahojen kanssa. Kuntaliitosten myötä paikallisen kulttuuri-identiteetin merkitys kasvaa ja kotiseutua arvostetaan enemmän. Kunnan kulttuuritoimi tallentaa paikallisten yhdistysten dokumentteja kotiseutuarkistoon ja kotiseutukokoelmaan. Kunnalla on myös oma taidekokoelma, jossa on yli 400 teosta.

Liikuntatoimen tavoitteena on hyvinvoinnin edistäminen. Liikuntatoimi huolehtii liikunnan suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kunnassa harjoitettavan liikunnan tukemisesta. Liikuntatoimi on myös liikunnan ja laadukkaiden liikuntapalvelujen tuottaja sekä itse että yhteistyössä eri tahojen kanssa. Pöytyän kunnan alueella on paljon erilaisia virkistys-, liikunta- ja harrastuspaikkoja.

Leikkipaikkoja on Yläneellä yksi, Riihikoskella kuusi ja Kyrössä kolme sekä lisäksi päiväkotien pihoilla olevia leikkipaikkoja on kolme. Lapsi- ja perheneuvosto on ajanut leikkipaikkojen kehittämistä, kunnostamista ja muuttamista niin lasten leikkipaikoiksi kuin nuorten toimintapaikoiksi.

Kunnan palveluiden lisänä on monipuolinen järjestökenttä, josta löytyy erilaisia sosiaalisia ryhmiä eri ikäisille. Vapaa-aikatoimi avustaa kulttuuri-, liikunta- ja nuorisjärjestöjä, kylätoimintaa, jakaa stipendejä menestyneille kuntalaisille ja kohdeavustuksia. Lisäksi yhteistyösopimuksin hoidetaan liikuntapaikkoja kolmannen sektorin kanssa. Vapaa-aikatoimi tekee paljon yhteistyötä paikallisten yhdistysten kanssa ja aktiivinen järjestökenttä on kunnan voimavara ja näin saadaan lisäresursseja ja vastiketta kunnan avustuksille. Kolmannen sektorin järjestämä toiminta muodostaa merkittävän osan kunnan alueella olevasta harrastustoiminnasta. Kunnassa on yhdistysrekisterin mukaan noin 120 järjestöä, joista järjestävät kerhotoimintaa ja tapahtumia.

Kolmannen sektorin toimintaa tuetaan avustusten ja yhteistyön lisäksi mm. tarjoamalla tiloja edullisemmin (Kisariihen vuokrat yhdistyksille), kokoustilat ilmaiseksi (nuorisotilat, Soppala Yläneellä) tai yhteistyöllä ja sponsoroimalla tapahtumia. Elisenvaaran koulun yhteydessä oleva KurkiGalleria on yhdistystenkin käytössä oleva ilmainen näyttelytila.

Seutukunnallisella yhteistyöllä on alueella pitkä perinne. Yhteistyötä tekee Auranlaakson kansalaisopisto Loimaan työväenopiston kanssa, liikuntatoimi Loimaan seudun liikuntatoimien kanssa (SELI), kirjasto alueen kirjastojen kanssa (LOISTO kirjasto) ja kulttuuri- ja nuorisotoimen tapahtumakohtainen yhteistyö.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY, LAATIJAT JA LIITTEET

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua: 03.05.2021

3 Kertomuksen vastuutaho ja laatijat

Pöytyän hyvinvointityöryhmä:

Perusturvajohtaja Eveliina Kiiski (pj), asiantuntijasairaanhoidtaja Sari Rantanen (siht), hyte-koordinaattori Markus Salo, sosiaalityönjohtaja Jatta Yli-Alho, sivistysjohtaja Marianne Mäkelä, tekninen johtaja Tarmo Rantanen, varhaiskasvatuspäällikkö Virpi Lukkarla, kulttuurisihteeri Taina Myllynen, terveydenedistämisen yhdyshenkilö Pöytyän kansanterveystyön ky Merja Männikkö, johtava hoitaja Eija-Liisa Vikström Pöytyän kansanterveystyön ky, koordinaattori Ville Santalahti Vasso, vanhus- ja vammaisneuvoston pj. Heimo Pohjanpalo, nuorisovaltuuston pj. Ada Nyman ja lapsi- ja perheneuvoston pj. Miia Lehtonen.

Hyvinvointikertomustyön koordinaattorina toimi suunnittelija Ville Santalahti Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

Kysymykset kertomukseen liittyen: vile.santalahti@vasso.fi / 050-559 0701 tai Eveliina Kiiski

Lisäksi työryhmät:

Lapset ja lapsiperheet

Virpi Lukkarla,
Marianne Mäkelä,
Taina Myllynen, Miia Lehtonen
Sanna Mäkinen (tk.poytya.fi)
Mika Virtanen
Merja Männikkö (tk.poytya.fi)
Marke Haapanen
Jatta Yli- Alho

työikäiset

Jatta Yli-Alho,
Anne Kujala,
Merja Männikkö,
Anna-Leena Ranto, Laura Hahko

Ikäihmiset

Markus Salo,
Heimo Pohjanpalo,
Katri Keihäs,
Eija-Liisa Vikström
Ilkka Virta
Sari Rantanen
Merja Männikkö
Pauliina Soikkeli- Viitamäki (seurakunta)

Elinvoima

Tarmo Rantanen,
Saana Koivisto
Olli-Pekka Hannu,
Merja Uuttu,
Seija Halminen,
Jukka Ojanen
Tiina Hämäläinen

4 Liite: Kuntastrategia: Tulevaisuuden kotipesä 2025

[Linkki Pöytyän strategiaan 2019-2025](#)

VISIO 2025 Tulevaisuuden kotipesä

Pöytyä on kehittyvä, yhteisöllinen ja turvallinen asuinpaikka viihtyisässä maaseutuymäristössä. Yrittäjystävällinen kunta, joka tekee rohkeita valintoja paremman tulevaisuuden puolesta.

5 Liite: Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

[Sivistystoimen strategia](#)

Sivistystoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

[Varhaiskasvatussuunnitelma](#)

[Esiopetuksen opetussuunnitelma](#)

[Varhaiskasvatuksen erityisopetussuunnitelma](#)

[Perusopetuksen opetussuunnitelma](#)

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma](#)

[Lukion opetussuunnitelma](#)

[Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma](#)

[Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelma](#)

[Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä](#)

[Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma](#)

[Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, päivityksessä](#)

[Toimintaohjelma neuvolatyölle, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle](#)

[Ikääntymispoliittinen ohjelma, päivityksessä](#)

[Kotouttamissuunnitelma Pöytyän ja Auran yhteinen](#)

[Yhdessä tuumin kohti turvallisempaa liikkumista: Loimaan seudun liikenneturvallisuuksuunnitelma: <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-257-679-8>](#)

Lisäksi hyvinvointia edistävät muut kunnassa hyväksytyt suunnitelmat